

JACOB DESOPPERE

(Aartrijke ± 1568 — Snellegem 1645)

In aansluiting met een — eerder in Vlaamse Stam — (1) verschenen artikel, over de familie Desoppere te Aartrijke, Snellegem en Eernegem, hebben wij in dit artikel de persoon van Jacob Desoppere uitvoeriger belicht. Gezien van deze Jacob, alle thans nog levende Desopper(e)s afstammen, is het voor de familiegeschiedenis van deze familie zeker interessant om alle gegevens die over deze Jacob Desoppere bekend zijn te vermelden.

Laten we hem eerst kort situeren in zijn tijds kader, nl. het eind van de 16de en het begin van de 17de eeuw. De Nederlanden onder Spaans bestuur, werden vanuit Madrid door landvoogden bestuurd, waaronder we naast de beruchte hertog van Alva (1573-1576), vooral de aartshertogen Albrecht en Isabella kennen (1592-1633). Het was volop de tijd der godsdiensthervormingen waartegen de Spaanse inquisitie een bloedige repressie voerde. Het voornaamste tijdsgebeuren uit die periode, nl. de emigratie van talrijke Zuid-Nederlanders (1572-1630) heeft Jacob Desoppere dus meegemaakt, zonder er evenwel aan deel te nemen. De meest bekende onder zijn tijdsgenoten zal wel Rubens zijn (1577-1640).

Wanneer Jacob Desoppere geboren is weten we niet precies maar hij moet tussen 1562 en 1574 geboren zijn te Aartrijke (2). Hij huwde een eerste maal met Margareta Vandenbroucke vóór 1601, want in dat jaar of in 1602 werd een eerste dochter Cathelijne geboren. Nog drie andere dochters volgden, maar in april 1615 overleed zijn vrouw. In 1622 was hij opnieuw gehuwd, ditmaal met Maria Bellaert en had nog 6 kinderen, drie zonen en drie dochters.

De oudste zoon, Huybrecht werd de stamvader van de Aartrijkse tak der Desopperes, terwijl de jongste, Judocus de stamvader werd van de Eernegemse tak. Van zijn — in totaal dus 10 — kinderen overleed slechts 1 kind op jonge leeftijd, terwijl alle overige kinderen meerderjarig werden en huwden. Tussen de geboorte van zijn eerste en laatste kind lag een tijdsverschil van 33 jaar.

Jacob Desoppere was zoals zijn meeste tijdsgenoten, in het landbouwbedrijf werkzaam. Wel was hij voor zijn tijd een grootgrondbezitter, gezien hij niet minder dan 8 hofsteden bezat en een totaal aan gronden in onverdeelde eigendom van 154 gemeten (70 ha.) (3). Deze bezittingen strekten zich uit over de parochies Aartrijke (108 gemeten), Snellegem (21), Jabbeke (12), Zerkegem (11), Ichtegem en Moere.

Een groot deel ervan was hem in 1574, samen met zijn zuster, Cathelijne, gehuwd met Jan de Voldere, als erfenis ten deel gevallen van zijn vader Jacob, als enige twee resterende kinderen.

Deze laatste had dit patrimonium eveneens van zijn vader Mathijs geërfd, die, overleden in 1545, reeds 128 gemeten naliet (4).

Dat hij met een dergelijk grondbezit ook een rol zou spelen in het bestuurlijke leven van zijn parochie Snellegem, is dan ook niet te verwonderen. Hij was

(1) Vlaamse Stam, 1982, blz. 355 - 361.

(2) 1574 was het overlijdensjaar van zijn vader en in 1587 was hij nog minderjarig en ongehuwd, dus nog geen 25 jaar ([4] nr. 16528).

(3) RAB Brugse Vrije, Staten van Goed, 1ste reeks, nr. 18578.

(4) RAB Brugse Vrije, Wezenregisters Westkwartier nr. 15625 f° 425 en nr. 16528 f° 578.

hooftman van Snellegem in 1623, 1626 en 1629 (5) en kerkmeester in 1630, 1631 en 1632 (6). Ook zijn kinderen vervulden in het lokale bestuurlijke leven een rol. Een schoonzoon was eveneens hooftman van Snellegem, terwijl Jacobs zoon Judocus, hooftman en ontvanger was te Eernegem. Een dochter Petronella en andere schoonzoons zagen hun namen vermeld op de nieuwgegoten klokken voor de kerk van Snellegem (7).

Jacob Desoppere was ook geen ongeletterde en dat hij meer dan alleen zijn naam kon schrijven blijkt uit vermeldingen in zijn staat van goed: «..... den koop inghevolghe van(de) contracte ghescreven bij de handt van(de) overleden ten Jaere 1634.», alsook op een andere bladzijde: «..... blijcken(de) van(de) voornomden coop bij het handtgheschrifte van(de) overleden», of nog: «..... volghen(de) d'obligat(i)e geschr(even) bij den handt van(de) overleden van in daten Xen maerte 1645.» (8).

— * * —

Over Jacobs bezittingen is ons vrij veel bekend, uit zijn omvangrijke en gedetailleerde staat van goed uit 1645.

Te Aartrijke bezat hij vijf hofsteden:

— Een hofstede groot, 33 gemeten 2 lijnen 59 roeden (33-2-59), gelegen ten noorden van de kerk en waarvan de gronden aan weerszijden van de Eernegemse Bruggeweg lagen en aan de straat die van Aartrijke naar Jabbeke loopt. De hofstede omvatte huisingen, schuren en stallen en een ronde waterput, alsook 100 kerselaars.

Een deel der gebouwen, nl. het woonhuis, een koestal, een schuur en het ovenhok werden door Jacob tijdens zijn tweede huwelijk gebouwd. In zijn staat van goed lezen we immers:

«Item alhier noch in baete over de temeraige staende upde hofstede daer pieter vandenbussche up woont..... de welcke de blijveghe (weduwe) (ver)claert alle thebbene helpen maecken binnen huwelicke, zoo woonhuus coestal voorts een schuere met twee wynckels en(de) een ovencodt ter zelve h(ofste)e staende» (9).

Deze hofstede was ook zijn ouderlijke hofstede:

«..... en(de) es alles de hofstede daer wijlent Jacob de zoppere fs matheus soverledens vadere es overleden, eertijts ghecommen bij coope Jan Luux volghen(de) de ghifte ch(art)re in daten xxen in novembre xv c zevens» (10).

De hofstede was ook belast met «diversche ervalicke rentkens an(de) kercke en(de) Disch van Aertrijcke». De hofstede was verpacht aan Pieter Vandenbussche.

— Een tweede hofstede, groot 23-0-4, lag vlakbij de voorgaande, met de gebouwen ten noorden van de Eernegemse Bruggeweg, en was evenals de voorgaande gemeenschappelijk bezit tussen Jacop en de kinderen van Jan de Voldere en Cathelijne Desoppere: «..... oock oude patrimonie van wijlent Jacop fs matheus de zoppere».

Zij was verpacht aan de kinderen van Anthonis Hespel.

(5) J. Noterdaeme. Hooftmannen en burgemeesters te Snellegem, in: Brugs Ommeland 1979, blz. 91.

(6) M. Desmedt. Kerkelijke geschiedenis van Snellegem, dl. 2, blz. 121.

(7) Zie onze vorige bijdrage in Vlaamse Stam.

(8) Staat van Goed Jacob Desoppere, op. cit., f° 19, 27 en 69 verso.

(9) SvG, op. cit., f° 65v.

(10) SvG, op. cit., f° 2.

— Nog rond de zelfde straat lag een derde hofstede, groot 18-1-82, oost noordoost van de kerk en was verpacht aan Jan Ryncquaert. Jacob had deze hofstede gekocht in 1633 van Mathijs Vereecke (11).

— Twee kleinere hofsteden, 7-2-26 en 8-1-50, de ene ten zuiden van de Diksmuidse Bruggeweg, de andere ten westen van de Zeeweg, waren verpacht aan Pieter Thybau en Jasper Crombez. De laatste hofstede was in 1638 gekocht van Pieter Hanebert en Janneken Vermote. Op de eerste hofstede had Jacob een schuurtje laten bijbouwen (12) (28).

In de staat van goed vinden we nog de opsomming van talrijke (52) losse percelen grond te Aartrijke.

Te Zerkegem had Jacob in 1632 van Jacques Nuete en Pieryncken van Petelghem een hofstede, groot 11-1-27 gekocht, gelegen niet ver van de kerk, en waarvan het grootste stuk «de coutere» heette. Deze hofstede was verpacht aan Jan Pierens (13).

Te Jabbeke had hij ook een hofstede, groot 25-1-81, gekocht in 1622 van Jan Bale en Mayken Vandenbussche, gelegen west noordwest van de kerk. Deze hofstede was voor de helft Jacobs eigendom en voor de andere helft van Roelandt Spanoghe en was verder verpacht aan Anthonis Coppens (14).

Te Ichtegem bezat hij verder nog een stuk bos en meers (de «lickepit-meersch») (0-1-75) en te Moere een stuk grasland (0-0-92,5).

Overzichtelijk samengevat krijgen we volgende tabel betreffende de gronden in volle eigendom of het aandeel in gemene eigendom.

	<i>Hofsteden</i>	<i>land</i>	<i>bos</i>	<i>meers</i>	<i>grasland</i>	<i>totaal</i>
Aartrijke	59-1-25,5	33-0-59	15-3-33			108-1-17,5
Ichtegem			0-0-75	0-1-0		0-1-75
Snellegem	12-0-58	6-0-36	2-1-24,5	0-1-58		21-0-67,5
Jabbeke	12-2-40,5					12-2-40,5
Zerkegem	11-1-27					11-1-27
Moere					0-0-92,5	0-0-92,5
	95-2-51	39-0-95	18-1-32,5	0-2-58	0-0-92,5	154-2-29

— * * —

Jacob Desoppere woonde tijdens zijn leven op een hofstede van 25 gemeten groot te Snellegem, welke hij in twee afzonderlijke kopen verworven had, de eerste in 1604 (14 gemeten), de tweede in 1619 (11 gemeten) (15). Hij ging hiermee niet in een andere buurt wonen, want zijn ouderlijke hofstede, gelegen ten noorden van de kerk van Aartrijke en zijn eigen hofstede gelegen ver west zuidwest van de kerk van Snellegem, moeten op nauwelijks enkele honderden meters van elkaar gelegen zijn, in de buurt der grens van beide parochies.

(11) SvG, op. cit., f° 35v, gekocht op 19 maart 1633 en geregistreerd op 18 mei 1633. RAB Reg. Brugse Vrije, Wettelicke Passeeringen, nr. 16230 f° 415.

(12) SvG, op. cit., f° 28v, gekocht op 31 dec. 1638 en geregistreerd op 6 jan. 1639. RAB Reg. B.V., Wett. Pass. nr. 16234 f° 31.

(13) SvG, op. cit., f° 52, gekocht op 21 mei 1632 en geregistreerd op 22 mei 1632. RAB Reg. B.V., Wett. Pass. nr. 16226 f° 435v.

(14) SvG, op. cit., f° 49, gekocht op 6 mei 1622 en geregistreerd op 11 mei 1622. RAB Reg. B.V., Wett. Pass. nr. 16222 f° 163.

(15) SvG, op., cit., f° 16, de verkopers waren Cornelis Drubbele en Cornelis Poels.

In 1645 was de hofstede gemeenschappelijk bezit met zijn kinderen uit zijn eerste huwelijk en omvatte huisingen, schuren en stallingen. Bij zijn overlijden was de hofstede in gebruik van zijn dochter Maria, gehuwd met Pieter Strubbe.

1. cattieveld. 2. de breewaeters. 3. tconynckstick.
4. de meulebroucx. 5. de peereboombusschen.

De hofstede omvatte 22 onderscheiden percelen, waarvan enkele volgende namen hadden : « de hoge loo », « 'tcrusken », « de breewaeters », « 'tcattvelt », « 'tconynckstick ». Andere stukken lagen in de buurt van « den barlete hil », « de peereboombusschen », « de meulebroucx », « de coecamps » (gehuchten).

Een afzonderlijk vermeld stuk heette « blasens » (4 gem.) en was Jacob ten deel gevallen uit een erfenis van zijn broer Jan (12 april 1585).

Voor de topografische situering beschikken we over volgende gegevens :

« Int XXIXe begin (van de watering van Blankenberghe) twee gemeten vijftiennegentig roeden lants en(de) es dhofstede daer de overleden te wonen plachte en(de) daer p(rese)ntelick up woont pieter strubbe (gehuwd met Maria Desoppere) metten westhen(de) Inde leetstraete ».

Daarna wordt een stuk beschreven ten noorden van de hofstede die ons geen bruikbare informatie verschaft. Wel belangrijk zijn de onmiddellijk erna beschreven percelen :

« item zuut daarbij up de voornoemde hofstede twee ghem(eten) LXVj R(oeden) lants ghenaeamt tconynckstick metten westhende up de leetstraete ».

« Item noordoost van daer int XXXe begin tweennegentig roeden lants ende metten westhende Inde halve hildegemsche straete » (16).

(16) SvG, op. cit., f° 14 en 14v.

Thans bestaat er te Snellegem een kleine weg die Hildegemweg heet, en die in de vorm van een kwartcirkelboog de Eernegemweg met de Vloethemveldweg verbindt. Daaruit volgt dat de Vloethemveldweg vereenzelvigd moet worden met de « leetstraete ». Het woord leet of leed wordt dikwijls gebruikt voor de benaming van een beek (17).

Misschien heeft de benaming iets te maken met de Zerkegembeek die de Vloethemveldweg kruist of iets meer zuidelijk met de beek die ontspringt bij deze straat en die heet : de « barlete » (18).

Detail van de Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden van de Ferraris (1775). De vierkante omwalde hofstede is het Hildegemhof.

(17) J. Pollet, Toponomie van Meetkerke. Gidsenbond Brugge (1942).

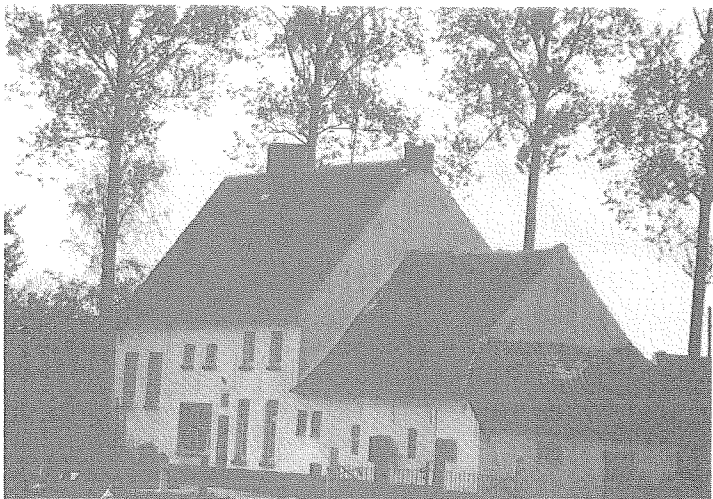
(18) J. Noterdaeme. De fiscus Snellegem. Handel. Mij voor Gesch. en Oudheidk. te Gent, dl. XI, 1957, kaart : blz. 19, Hildegem : blz. 31.

Het was ook J. Noterdaeme die de huidige eigenaars aanspoorde om boven de toegang tot het woonhuis de naam Hildegemhof aan te brengen.

Op de kaart van de Ferraris (1775) wordt slechts één (omwalde) hofstede afgebeeld die in het westen grenst aan de Vloethemveldweg of leetstraete en dit ter hoogte van de Hildegemweg die er naar toe leidt.

Op dezelfde plaats staat nog steeds een grote hofstede bewoond door landbouwer Sylvain Viaene en welke thans (opnieuw) heet : Hildegemhof (18). Bij een bezoek aan de hofstede bevestigde hij ons dat de hofstede vroeger volledig door een vierkante wal omringd was. De wallen bestaan nog gedeeltelijk. Verder bleek ook het toponiem « tconynckstick » nog gebruikt te worden voor een stuk land ten zuiden van de hofstede, grenzend in de westzijde aan de Vloethemveldweg, wat de identificatie van de Vloethemveldweg met de leetstraete, en ook de hofstede van Jacob Desoppere met het Hildegemhof opnieuw bevestigt (19).

De hofstede Hildegem was de belangrijkste hofstede uit de westelijke fiscus van Snellegem (18), en wordt voor het eerst vermeld in 1297. In 1478 stond er voor de ingang van het hof een grote stenen poort. Het hof behoorde toen aan het St.-Janshospitaal van Brugge. In 1532 en 1681 wordt de hofstede bij haar naam Hyldeghem genoemd. Het toponiem « tconynckstick » verwijst wellicht naar het oude Merovingische kroondomein dat Snellegem was.

Het Hildegemhof te Snellegem.

Rechts (ten oosten) van de toegang tot het woonhuis

was voor enkele jaren nog de paardestal.

Achter het woonhuis bevindt zich nog het ovenhok.

(19) Een mondelinge bevestiging van deze hypothese kregen we ook van dhr. M. Desmedt.

Een aantal gebouwen op deze hofstede werden door Jacob Desoppere zelf gebouwd (d.w.z. getimmerd), te weten :

— Een schuur met 2 « wynckels » (zijruimten), met een wagenhok aan de oostzijde en een koestal aan de westzijde, met een totale lengte van 80 voeten (22 m.).

— Nabij de straat een andere koestal met een varkensstal ten zuiden daarvan, rondom open.

— Een turfstalletje ten westen van de stenen kamer van de hofstede.

— Een nieuwe zolder met de balken tot over het woonhuis oostwaarts tot over de paardestal, en nieuwe blauwe voetstenen in het woonhuis.

— Een ovenhok met stenen haard en overwelfsels aan de oven.

Het totaal der investeringen werd geschat op 72 ponden groten Vlaams (het equivalent van 720 daglonen van een dagloner).

Op de hofstede stonden ook nog 65 jonge plantsoenen, 34 jonge wilgentronken, 5 eikenbomen en een es. In de onmiddellijke omgeving van de hoevegebouwen stonden nog : een eik ten noorden van de toegang, een olmenboom bij het ovenhok, 2 populieren oost van het ovenhok en 3 kastanjebomen achter de toegang tot de hofstede.

— * —
* * —

Jacob Descppere had ook nog twee lenen gekocht :

« Alvooren een leengoet groot zijnde zeven lijn(en) tweentseventich roeden ghehouden van(de) Eersaemen Jo.r Guilliame de haene van zijnen hove in Jabeke dat hij es houdende van thof van Reygheersvliet ».

Het was een leen gelegen noordwest van de kerk (in het 128ste « beghin » der wateringn van Blankenberghe) en bestond uit twee percelen, waarvan het ene grensde aan de « tempeliers van overzee lant ».

Het leen stond « ten dienste van trauwe en(de) waerhede ten Relieve en(de) Camerlynckgelde van(de) bester vrome telcken veranderynghe ende voorts ten dienste van jaerlix telcken zondaghe voor Syncxen van vier pond(en) en half botere en(de) dertich eyeren ». Jacob Desoppere had het leen op 23 juni 1622 gekocht van Pieter Heindryckx en Adriane Vandeburgghe voor « de somme van thien pon(den) grooten boven een pot wijns van derthien ponden veerthien schellynghen grooten » (15).

Zoals men weet had de leenheer recht op het « beste catheil » of goed bij elke verandering van eigenaar. Op het leen bevonden zich « dertich upgaende populieren », waarvan « den besten es ghelaeten voor een leenboom ». Dit was dus het beste catheil dat aan de heer beloofd werd bij het opmaken van de staat van goed.

Te Zerkegem had Jacob Desoppere nog een leen gekocht, gelegen ten noordwesten bij de kerk : « Item noch een leen goet groot zijnde een ghemet vijfentachtich roeden lants, ghehouden van(de) Eersaemen Jor. Gillis Calle van zijn Leenhove ten Walle dat hij voorts es houdende van(de) pryncelicken Leenhove van(de) Burch van Brugghe ».

Buiten het kamerlinggeld wordt hier geen melding gemaakt van andere lasten in natura. Dit leen had Jacob gekocht voor de som van 10 pond 10 schellingen groot van Frans Zwaenepoel en Tanneken van Hove in 1634 (20).

(20) SvG, op. cit., f° 18 en 18v.

Deze twee lenen werden, na zijn overlijden geërfd door zijn oudste zoon («hoir feudale») Huybrecht (21), die daarna door diens enige zoon Joannes werden geërfd in 1651 (22) en vervolgens door Joannes oudste zoon, Jacobus rond 1699 (23). Gezien er bij het overlijden van deze Jacobus Desoppere nog slechts twee dochters in leven waren erfde de oudste dochter Petronella, gehuwd met Jan Logghe deze beide lenen in 1716. Zij overleed te Varsenare in 1734 waardoor de lenen na meer dan 100 jaar familiebezit overgingen in een andere familie.

*
* *

Tijdens zijn eerste huwelijk huurde Jacob Desoppere ook een huis te Brugge : « een woonhuysen staen(de) bynen stede van Brugghe, in de vigerstrate dat jacob de Soppere 's weesens vader bij pachte es gebruickende » (24).

In zijn staat van goed (1645) wordt geen melding meer gemaakt van dit huis.

In augustus 1645, dus enige maanden voor zijn overlijden, besloot Jacob zich terug te trekken uit zijn hofstede te Snellegem. Hij liet zijn onroerende goederen op zijn hofstede verkopen door meester Charles Bonny ; « Alzoo m(eester)e Charles bonny ontfanghen ende gehint heeft eene venditie bij den overleden ghe-daen houden van zijn roerende catheylen ten ougste 1645 voor het (ver)trekken van zijnder hofstede » (25).

Het grootste deel zal wel gekocht geweest zijn door zijn dochter Maria en haar man, Pieter Strubbe, die het beheer van deze hofstede overnamen. Zijn minderjarige kinderen, waarvan de oudste 11 jaar was, werden dan waarschijnlijk ook verder toevertrouwd aan het gezin van hun oudste zuster.

Jacob Desoppere ging naar Brugge wonen, waar hij zich een huis had gekocht : « Alzoo den overleden met dese blijveghe tsamen ghecocht en(de) betaelt hadden ten Stocke binder stede van brugghe een woonhuus daer den overleden ghestorven es staende ten voorhoofde lnden westmeersch volghende de ervenese daervan zijnde van in daten xvije ougst 1645 ».

Hij had het huis gekocht voor 46 ponden groten Vlaams. Het huis was met het noordelijk en zuidelijk aangrenzend huis, verbonden in een jaarlijkse rente van 8 pond 19 schellingen (« den penninghe xvj e), waarin het huis van Jacob voor 3 pond in bijdroeg (26).

Uit de beschrijving van de inboedel kunnen we besluiten dat het zeker geen groot huis was en dat het alleen door Jacob en zijn vrouw Maria Bellaert bewoond werd. (Er worden in de beschrijving geen aparte kamers vermeld, vandaar dat we een eenkamerwoning veronderstellen). Mogelijks was het een van de godshuisjes, zoals er nog verscheidene bestaan in de Westmeers te Brugge, en die ook door bejaarden werden bewoond.

Uit de inboedel vermelden we o.a. onder de meubelen : « een mans zetele », een vrouwen zetele, een stoel, een bancxken met een tafelken ». In de haard : een

(21) RAB Brugse Vrije, Staten van Goed, 1ste reeks, nr. 17774 f° 1v.

(22) De staat van goed van deze Joannes Desoppere vinden we niet terug in de verzameling in het RAB maar volgens de S.v.G. van zijn zoon Jacob zou deze « geliquideerd » zijn op 28 nov. 1696 ([16] f° 5).

(23) RAB B.V. S.v.G. 2de reeks, nr. 4367 f° 5v.

(24) RAB B.V. Wez.reg. nr. 16484 f° 95v.

(25) SvG, op. cit., f° 73.

(26) SvG, op. cit., fo 54v.

« rooster tanghe, vispaen, vierschuppe en(de) antrecker ». Verder nog 3 ijzeren potten, een « ijzeren plume » (haardhangijzer ?), 2 ketels, 2 akers, een « koperen plume », 3 metalen kandelaars en een oude « metalen melczijde » (zeef), verder nog een « vlesstande » (kuip), een « watersuele » (emmer) « met een coelvadt ». Het eetgerij bestond uit « eerdewerck en een deel gleyersch » (witte aarden borden), 4 tinnen schotels, 5 (!) zoutvaten, 12 tinnen lepels, een mosterdpot en een tinnen kroes. In het huis werd ook een deel voorraad aangetroffen : 8,5 hoet boekweit, 3 hoet tarwe, 4 hoet rogge en een deel « gheswyngelt vlas », (de hoet is een oude Brugse inhoudsmaat, die varieerde tussen 166 en 192 liter).

Een mantel van Jacob werd geschat op 1 pond 3 schellingen 4 groten. Een zilveren riem van zijn vrouw op 2-6-8. In de slaaphoek bevond zich het « casbedden » met 4 slaaplakens, 2 « fluwijnen (kussenslopen), een « craghe ». In de buurt ervan lag ook een « wafelijzere », een « zoutlae » en een « puderbusse ». Voor het opbergen van kleding waren er 4 koffers en een « garderobe ».

De totale inboedel werd geschat op 44-11-6 (27).

*
* *

Lang heeft Jacob Desoppere niet in het huis gewoond. Nauwelijks enkele maanden later, op 8 dec. 1645 overleed hij in dit huis. Hij was toen tussen 71 en 83 jaar oud, wat voor die tijd een respectabele leeftijd was.

Hiermee moest dus een omvangrijk patrimonium onder zijn negen erfgenamen verdeeld worden.

Met het opmaken van de staat van goed werd door de deelslieden Marijn de Zanghere en Carel Claeys op 4 april 1646 begonnen. De eerste deelsman Marijn de Zanghere was eveneens een Snellegemenaar, die Jacob Desoppere persoonlijk moet gekend hebben, gezien hij woonde op een hofstede die hij nog van Jacob zelf gekocht had (28) en die zeer nabij Jacob's eigen hofstede gelegen was. Wellicht was hij zelfs een verwante (via de familie Bellaert). De andere deelsman Carel Claeys was ook gezworen landmeter en had verscheidene gronden zelf opnieuw opgemeten (29).

In de aanhef van de staat vermeldden de deelslieden ook dat zij voor het opmaken ervoor « int vriendelicke daertoe verzocht werden ».

Voorafgaand aan de eigenlijke verdeling onder de erfgenamen werden in de staat reeds een aantal afspraken genoteerd : een bed van de weduwe die zich in het huis in de Westmeers bevond, werd zonder prijs aan haar geschonken : « Angaende van een pluymbedde ghestoffeert met het zelveren behanck van (de) blyveghe, es an haer ghelaeten zonder prijsie by ghemeenen accorde ten regarde zij contribueert lnden maeltijt ende uytvaert van(de) overleden zoo van ghelycken int helpen betalen van(de) sepulture ligghen(de) upt graf van(de) overleden lnde kercke van Snelleghem » (30). Jacob Desoppere werd dus in de kerk van Snellegem begraven, maar de grafsteen bestaat niet meer.

In het huis bevond zich ook nog 760 el lijnwaad. Dit linnen werd meteen al

(27) SvG, op. cit., f° 67 t/m 68.

(28) SvG, op. cit., f° 17.

(29) SvG, op. cit., f° 26.

(30) SvG, op. cit., f° 68v.

verdeeld onder de erfgenamen, terwijl de minderjarige kinderen bovendien nog 42 ellen extra kregen van hun moeder (31).

Betreffende het huis zelf werd de afspraak gemaakt: « es gheaccordeert tuschen dese blyveghe en(de) aeldynghers (erfgenamen) dat zij w(eduw)e zal blijven in schaede en(de) baete van 't voor(noemde) huus ». Zij mocht er dus blijven wonen op voorwaarde dat ze de jaarlijkse rente van 3 pond voor haar rekening nam (zie hoger) (32).

In het huis werden verder nog in gouden en zilveren munten een bedrag van 625 pond 10 schell. en 8 groten gevonden: « Item alhier in baete over de ghe-reede pennin(gen) ten desen sterfhuuse bevonden zoo in gout als zelveren munte tsamen overtelt bijde w(eduw)e en(de) aeldynghers ter pr(ese)ntie van marijn de sanghere de somme van vi c xxv Lb x S vij g » (33). Geen kleine som als men bedenkt dat het huis zelf enige maanden ervoor voor 46 pond gekocht werd. Een pond stemde ongeveer overeen met 10 daglonen van een landarbeider.

De staat van goed bevat uiteraard de volledige beschrijving van de diverse hofsteden en talrijke percelen grond die Jacob Desoppere naliet en zoals hoger reeds geresumeerd werd. Daarnaast bevat de staat ook een gedetailleerde opsomming van alle bomen of boomstronken die zich op deze landen bevonden, alle individueel geteld. Dit duurde verscheidene dagen en was de eerste opdracht die de deelslieden uitvoerden (34).

De gemiddelde waarde van een volwassen eik, bedroeg rond 3 pond 10 schellingen (variërend tussen 5-10 en 2-5). Eiken bomen werden heel wat duurder geprezen dan bv. appelbomen die maximaal op een half pond werden geschat. 3 kastanjebomen werden op 2 pond geschat, 5 jonge wilgen op 3 pond.

Na dit telwerk werd waarschijnlijk overgegaan tot het vastleggen en beschrijven van de hofsteden en percelen. Zoals reeds hoger aangestipt had deelsman-landmeter Carel Claeys een deel opnieuw opgemeten. Hij had hiermee gedurende vijftien dagen de handen vol, en werd ervoor bedacht met een ereloon van 11 pond. Voor andere percelen had men een beroep gedaan op een landboek van Thobias de Codt uit 1619.

De boedelbeschrijving en de prijs van het huis in de Westmeers zoals hoger gegeven, werd door Marijn de Zanghere uitgevoerd alsook de opsomming van de schulden die derden hadden aan het sterfhuis: het gaat om nog niet betaalde kopen van grond of van hout of zelfs van een paardevel

Hier blijkt dat deelsman Marijn de Zanghere zelf nog een som van 16 pond 13 schell. 4 gr schuldig was aan Jacob Desoppere, op welke « obligatie » een jaarlijkse rente van 1 pond bestond, met ingang van 12 febr. 1643 (35). Met die intrest-voet viel het dus nog mee.

Op het ogenblik van het noteren van dit feit was het reeds 12 juni 1646 en gezien Marijn sedert 12 febr. zijn intrest nog niet betaald had, schreef hij dus — waarschijnlijk eigenhandig — 1 pond 8 schellingen in, de intrest voor 17 maanden.

In deze paragrafen lezen we ook nog dat Jacobs zoon « hubrecht de zoppere es schuldigh de somme van L. Lb, over zovele hij ghehadt heeft voor een advanche-

(31) SvG, op. cit., f° 68v.

(32) SvG, op. cit., f° 54v en 70.

(33) SvG, op. cit., f° 70.

(34) SvG, op. cit., f° 56.

(35) SvG, op. cit., f° 69v.

ment ofte huwelicxsche belofte van(de) overledene en de blyveghe ». Deze Hubrecht huwde inderdaad kort na 1645, gezien zijn eerste dochter in 1647 geboren werd. Ook schoonzoon Pieter Strubbe, gehuwd met Maria Desoppere: « es van ghelijcken schuldich over zoo vele mayken zijn huusvr(auwe) gheadvancheert es gheweest ten huwelick ». Hier werd dus ook 50 pond ingeschreven (36).

De nog verschuldigde landspachten worden er ook in opgesomd. Hier defileren 15 pachters van grote en kleine hofsteden of percelen. Zo ontmoeten we hier o.a. de pachters Pieter Vandenbussche, Anthonis Coppens, de wezen van Jan Pierens, Pieter Thybau, Jan Ryncquaert en de weduwe van Anthonis Hespeel, namen die we al eerder zagen bij de opsomming van de hofsteden, eigendom van Jacob Desoppere.

Hier blijkt ook dat de pachters van de hofstede te Zerkegem (de wezen van Jan Pierens) ook het leen te Zerkegem in pacht hadden, terwijl het leen te Jabbeke verpacht was aan een zekere Michiel Coudevelt.

In totaal was men nog 51-5-6 verschuldigd aan landspachten.

Tot de lasten op het sterfhuis (wat nog te betalen viel), behoorden een rekening van een deel linnen, en daarnaast vooral de erelonen voor de Schepenen en griffier van het Brugse Vrije, voor het beëdigen van de voogden, voor het maken van de staat in drie kopies, voor de deurwaarder, enz.

Uiteindelijk werd de staat afgesloten met 959 pond 16 schellingen en 12 groten aan « liquide baeten ».

De staat werd op 4 juli 1646 gepresenteerd aan de schepenen van het Brugse Vrije en aan Hubrecht de Zoppere en aan zijn schoonbroers.

P. DONCHE

(36) SvG, op. cit., f° 70.